

Ceturtdiena, 2022. gada 5. maijs

P9_TA(2022)0201

Politiskās opozīcijas nemitīgā apspiešana Kambodžā

Eiropas Parlamenta 2022. gada 5. maija rezolūcija par politiskās opozīcijas nemitīgo apspiešanu Kambodžā (2022/2658(RSP))

(2022/C 465/10)

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā iepriekšējās rezolūcijas par Kambodžu,
 - ņemot vērā ANO īpašā referenta par cilvēktiesību situāciju Kambodžā iepriekšējos ziņojumus un paziņojumus,
 - ņemot vērā Komisijas 2020. gada 12. februāra lēmumu no 2020. gada 12. augusta atcelt daļu no tarifa preferencēm, kas Kambodžai piešķirtas saskaņā ar ES tirdzniecības shēmu “Viss, izņemot ieročus” (VII),
 - ņemot vērā Starptautiskās Darba organizācijas konvenciju par asociāciju brīvību un tiesību aizsardzību, apvienojoties organizācijās,
 - ņemot vērā ES delegācijas ANO 2022. gada 29. marta paziņojumu par interaktīviem dialogiem ar īpašo referentu Kambodžas jautājumos ANO Cilvēktiesību padomes 49. sesijā,
 - ņemot vērā ANO Cilvēktiesību padomes 2021. gada 11. oktobra Rezolūciju 48/23 par konsultāciju pakalpojumiem un tehnisko palīdzību Kambodžai,
 - ņemot vērā ANO Cilvēktiesību komitejas 2022. gada 30. marta noslēguma apsvērumus par trešo periodisko ziņojumu par Kambodžu,
 - ņemot vērā Sadarbības nolīgumu starp Eiropas Kopienu un Kambodžas Karalisti, kas 1997. gada 29. aprīlī tika parakstīts Luksemburgā ⁽¹⁾,
 - ņemot vērā 1991. gada 23. oktobra Visaptverošo Kambodžas miera nolīgumu, jo īpaši tā 15. pantu, kurā pausta apņemšanās Kambodžā ievērot cilvēktiesības un pamatbrīvības, tostarp šādu apņemšanos pauduši līguma starptautiskie parakstītāji,
 - ņemot vērā 1948. gada 10. decembra Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju un 1966. gada 16. decembra Starptautisko paktu par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām,
 - ņemot vērā Reglamenta 144. panta 5. punktu un 132. panta 4. punktu,
- A. tā kā 2017. gada 16. novembrī Kambodžas Augstākā tiesa paziņoja par lielākās opozīcijas partijas — Kambodžas Nacionālās glābšanas partijas (CNRP) — likvidāciju;
- B. tā kā kopš 2018. gada vēlēšanu priekšvakarā pieņemtā Augstākās tiesas lēmuma likvidēt opozīcijā esošo CNRP Kambodžas valdība ir izvērsusi represijas pret politiskās opozīcijas dalībniekiem, kā rezultātā šie cilvēki devušies trimdā, jo baidās no patvaļīgas apcietināšanas vai atbēdības; tā kā 2017. gadā aizsāktās valdības represijas pret neatkarīgiem medijiem, pilsoniskās sabiedrības organizācijām un politisko opozīciju turpinājās 2021. un 2022. gadā;
- C. tā kā premjerministrs *Hun Sen* ir bijis pie varas gandrīz nepārtrauktus 37 gadus un valdošajai Kambodžas Tautas partijai ir absolūta vara pār valsti un likumdošanas iestādēm;

⁽¹⁾ OV L 269, 19.10.1999., 18. lpp.

Ceturtdiena, 2022. gada 5. maijs

- D. tā kā 2022. gada jūnijā Kambodžā notiek pašvaldību vēlēšanas un paredzams, ka nākamās vispārējās vēlēšanas notiks 2023. gada jūlijā; tā kā pirms pašvaldību vēlēšanām 2022. gada jūnijā un nākamā gada valsts vēlēšanām cilvēktiesību situācija Kambodžā ir kritiskā stāvoklī, jo valdība Covid-19 pasākumu aizsegā ir veikusi pastiprinātas represijas pret politisko opozīciju, žurnālistiem, neatkarīgajiem medijiem un pilsonisko sabiedrību; tā kā Kambodžas Nacionālā vēlēšanu komiteja no 2022. gada 5. jūnija pašvaldību vēlēšanu kandidātu sarakstiem svītrojusi vairāk nekā 100 opozīcijas partijas "Sveces gaismā" ⁽²⁾ kandidātus;
- E. tā kā pēc 2020. gada novembrī izsūtītajām tiesas pavēstēm iestādes 2021. gadā sāka masveida tiesas prāvas pret vairāk nekā 100 opozīcijas locekļiem un cilvēktiesību aizstāvjiem par to, ka viņi izmantojuši savas tiesības uz vārda brīvību un miermīlīgu pulcēšanos; tā kā šo prāvu gaitā pieļautie pārkāpumi bija ticamu pierādījumu trūkums, tiesību uz taisnīgu tiesu un pienācīga procesa garantiju pārkāpumi, turklāt vairākus apsūdzētos tiesāja aizmuguriski, pārkāpjot cilvēktiesību garantijas; tā kā pašlaik cietumos ir vairāk nekā 60 cilvēktiesību aizstāvju, tostarp arodbiedrību vadītāji un vides aktīvisti;
- F. tā kā 2021. gada martā deviņi augstākie partijas vadītāji, tostarp *Sam Rainsy*, tika aizmuguriski atzīti par vainīgiem it kā mēģinājumā izdarīt noziedzīgu nodarījumu un uzbrukumā saskaņā ar Kriminālkodeksa 27. un 451. pantu, un viņiem tika piespriests 25 gadu cietumsods; tā kā *Sam Rainsy*, *Mu Sochua* un citi opozīcijas politiķi tika tiesāti aizmuguriski, jo viņiem nebija atļauts atgriezties Kambodžā, lai aizstāvētos tiesā;
- G. tā kā citas tiesas notika, taču tiesa pret *Kem Sokha*, kuru atbrīvoja pret drošības naudu, tika atlikta uz gandrīz diviem gadiem, neraugoties uz atkārtotiem lūgumiem to atsākt; tā kā viņa tiesas prāva atsākās 2022. gada janvārī, taču procesa beigās nav paredzamas un pa šo laiku politiķim ir atņemtas viņa politiskās līdzdalības pamattiesības;
- H. tā kā CNRP līderis *Kem Sokha* tika arestēts 2017. gada septembrī un viņam joprojām tiek izvirzītas izdomātas apsūdzības nodevībā;
- I. tā kā Pnompeņas apgabala tiesa 2022. gada 17. martā piesprieda valdošās partijas politiskajiem oponentiem cietumsodu uz laiku no pieciem līdz desmit gadiem, nedodot iespēju iemaksāt drošības naudu; tā kā 2022. gada 17. martā Pnompeņas apgabala tiesa notiesāja 20 opozīcijas politiķus un aktīvistus, pamatojoties uz neskaidrām apsūdzībām kūdīšanā un savvērestībā, un piespriežot viņiem ilgas cietumsodus;
- J. tā kā 2021. gada novembrī *Veourn Veasna*, *Voeung Samnang* un *Lanh Thavry*, kuri ir gan CNRP atbalstītāji, gan ANO Augstā komisāra bēgļu jautājumos atzīti bēgļi, tika piespiedu kārtā atgriezti Kambodžā no Taizemes un aizturēti sakarā ar apsūdzībām par kūdīšanu un Covid-19 līkuma pārkāpumiem;
- K. tā kā 2021. gada augustā arodbiedrību līderis *Rong Chhun* kopā ar bijušajiem politiskās opozīcijas locekļiem *Sar Kanika* un *Ton Nimol* tika notiesāts par it kā kūdīšanu izdarīt noziegumu vai izraisīt sociālus nemierus, piespriežot viņiem cietumsodus no 20 mēnešiem līdz 2 gadiem un lielu naudas sodu 400 miljonu riēlu (gandrīz 95 000 EUR) apmērā; tā kā 2021. gada novembrī *Rong Chhun*, *Sar Kanika*, *Ton Nimol* un citi vienlaikus ar viņiem arestētie aktīvisti tika nosacīti atbrīvoti un kopš tā laika ir brīvībā; tā kā valdība centienos izkļaidēt miermīlīgos streikus ir atkārtoti un nesamērīgi vērsusies pret to dalībniecēm sievietēm;
- L. tā kā ir zināmi vairāk nekā 60 politiskie ieslodzītie, kuri tiek turēti pirmstiesas apcietinājumā, savukārt politiskās opozīcijas pārstāvji, kopienu aktīvisti un arodbiedrību dalībnieki tiek apcietināti, aizturēti un nelikumīgi ieslodzīti; tā kā kopš 2015. gada ieslodzīto skaits Kambodžas cietumos ir vairāk nekā dubultojies un saskaņā ar valdības datiem pašlaik tajos atrodas 38 977 cilvēki, kaut gan cietumu oficiālā ietilpība ir 8 804 cilvēki; tā kā šie dramatiski pārpildītie cietumi ir nopietns ieslodzīto tiesību pārkāpums, kuriem bieži vien nav pieejams tīrs ūdens un medicīniskā aprūpe; tā kā valdība arī nespēja veikt pietiekamus pasākumus, lai novērstu lielus Covid-19 uzliesmojumus ieslodzīto vidū;

(2) CNRP tika izveidota 2012. gadā, apvienojoties partijas "Sveces gaismā" un Cilvēktiesību partijai. Pēc CNRP piespiedu likvidēšanas 2017. gadā atjaunotā partija "Sveces gaismā" kļuva par galveno opozīcijas partiju Kambodžā.

Ceturtdiena, 2022. gada 5. maijs

- M. tā kā saskaņā ar ziņojumiem pieci partijas “Sveces gaisma” kandidāti pēdējo divu mēnešu laikā tikuši ieslodzīti; tā kā citi spiesti atsaukt savu kandidatūru, lai izvairītos no vajāšanām par viltus apsūdzībām, piemēram, sazvērētību plānošanu; tā kā valdība jau iepriekš ir izvirzījusi līdzīgas apsūdzības ar mērķi atbrīvoties no opozīcijas partijām un kandidātiem; tā kā 2021. gadā iestādes atteicās reģistrēt Kambodžas Nacionālo sirds partiju, pret kuras organizatoru pašlaik notiek Iekšlietu ministrijas izmeklēšana; tā kā pēdējās nedēļās Kambodžas Tautas partijas kontrolētā Nacionālā vēlēšanu komiteja lielam skaitam partijas “Sveces gaisma” kandidātu liegusi kandidēt gaidāmajās vēlēšanās; tā kā vairāku nolēmumu rezultātā 11 pašvaldībās anulēti kandidātu saraksti kopumā;
- N. tā kā 2021. gada martā valdība pieņēma jaunu plašu likumu par pasākumiem Covid-19 un citu nopietnu, bīstamu un lipīgu slimību izplatības novēršanai, kas ļauj piespriest līdz pat 20 gadu cietumsodu un citus nesamērīgus sodus par Covid-19 pasākumu pārkāpumiem;
- O. tā kā valdība 2021. gada februārī pieņēma apakšdekrētu, ar ko tiek pastiprināta interneta kontrole un paplašināta pret valdību kritiski noskaņoto interneta lietotāju uzraudzība tiešsaistē; tā kā 2022. gada martā valdība paziņoja, ka uz nenoteiktu laiku atliek apakšdekrēta īstenošanu,
1. nosoda premjerministra *Hun Sen* un viņa pārstāvētās Kambodžas Tautas partijas organizēto kriminālvajāšanu, kas par viedokļa paušanu tiek vērsta pret opozīcijas politiķiem, arodbiedrību pārstāvjiem, cilvēktiesību aizstāvjiem, žurnālistiem, vides aktivistiem, studentiem un citām personām; aicina Kambodžas premjerministru un viņa vadīto valdību nekavējoties izbeigt opozīcijas locekļu, arodbiedrību pārstāvju, cilvēktiesību aizstāvju, plašsaziņas līdzekļu un pilsoniskās sabiedrības dalībnieku jebkāda veida iebiedēšanu un vajāšanu, cita starpā — tiesisko vajāšanu; aicina drošības spēkus atturēties no nevajadzīga un pārmērīga spēka pielietošanas pret tiem, kas piedalās miermīlīgos protestos;
 2. nosoda CNRP likvidāciju un atkārtoti aicina nekavējoties atcelt apsūdzības pret *Kem Sokha*, *Sam Rainsy*, *Mu Sochua* un citām opozīcijā esošām amatpersonām; mudina Kambodžas iestādes nekavējoties atbrīvot visus cilvēkus, kas ieslodzīti pārliecības dēļ, kā arī ieslodzītos, kas aizturēti par likumīga darba veikšanu vai savu tiesību īstenošanu, tai skaitā žurnālistus, cilvēktiesību aizstāvjus, vides aktivistus un arodbiedrību pārstāvjus; aicina Kambodžas iestādes veikt neatkarīgu izmeklēšanu saistībā ar visiem apgalvojumiem par opozīcijas partiju locekļu un pilsoniskās sabiedrības dalībnieku vajāšanu, iebiedēšanu, patvaļīgu aizturēšanu un pakļaušanu vardarbības un spīdzināšanas aktiem un saukt vainīgos pie atbildības;
 3. uzsver, ka politiskās opozīcijas locekļu, pilsoniskās sabiedrības aktivistu, cilvēktiesību aizstāvju, žurnālistu un parasto pilsoņu tiesas procesi norisinās pilnīgā pretrunā starptautiskajiem taisnīgas tiesas standartiem; aicina valdību reformēt politizēto tiesu sistēmu, nodrošināt visiem tiesības uz pienācīgu procesu un nekavējoties un bez nosacījumiem atbrīvot visus politizētos; aicina Kambodžas iestādes nodrošināt pilnīgu tiesu sistēmas neatkarību un objektivitāti un veikt efektīvus juridiskus un citus pasākumus, lai novērstu cietumu milzīgo pārpildītību, cita starpā, izbeidzot pirmstiesas apcietinājumu;
 4. mudina Kambodžas iestādes nodrošināt, lai tiktu nekavējoties un objektīvi izmeklētas visas apsūdzības par prettiesisku nogalināšanu, arī *Sin Khon* un *Kem Ley* lietas, un lai vainīgie tiktu saukti pie atbildības; aicina Kambodžas iestādes veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai novērstu un izbeigtu šādu nogalināšanu;
 5. pauž dziļas bažas par regresu cilvēktiesību jomā Kambodžā, ņemot vērā gaidāmās vietējās vēlēšanas 2022. gada jūnijā un valsts vēlēšanas 2023. gadā, cita starpā par ierobežojumiem neatkarīgai ziņošanai, kriminālatbildības noteikšanu par vārda brīvības izmantošanu un miermīlīgas pulcēšanās faktisku aizliegumu; mudina Kambodžas iestādes izbeigt visus nelikumīgos ierobežojumus cilvēku dalībai sabiedriskajā dzīvē un nodrošināt, ka visas politiskās partijas var īstenot vienlīdzīgu, brīvu un pārredzamu vēlēšanu kampaņu, sākot ar gaidāmajām pašvaldību vēlēšanām 2022. gada 5. jūnijā un valsts vēlēšanām 2023. gada jūlijā;
 6. pauž dziļas bažas par valdības veikto uzraudzību tiešsaistē un vārda brīvības un tiesību uz privātumu apdraudējumu; aicina Kambodžas iestādes atcelt 2022. gada februāra likumu par valsts interneta vārteju, kas valdībai ļauj uzraudzīt visas darbības internetā un paātrināt tiesvedību pret personām, kuras ziņo par valdības vai policijas darbībām; aicina Kambodžas

Ceturtdiena, 2022. gada 5. maijs

valdību atcelt visus represīvos tiesību aktus, jo īpaši likumu par politiskajām partijām, arodbiedrību likumu un visus citus tiesību aktus, kas ierobežo vārda brīvību un politiskās brīvības, un tos, kas pilnībā neatbilst starptautiskajiem standartiem un Kambodžas starptautiskajām saistībām;

7. pauž bažas par to, ka pastiprinās represijas pret vides aktīvistiem, arī zemes tiesību aktīvistiem, pret kuriem notika īpaša vērsšanās nesenantos masveida tiesas procesos; šajā sakarībā pauž dziļu nožēlu par to, ka saskaņā ar saņemto informāciju pandēmijas laikā paātrinājās nelikumīga mežizstrāde Kambodžas aizsargājamajos mežos, un prasa ES un dalībvalstīm veicināt starptautisku koordināciju, lai novērstu jebkādu neatļautu preču nelikumīgu eksportu no Kambodžas;

8. atgādina ES reģistrētiem uzņēmumiem, ka tiem ir jāveic pienācīga pārbaude cilvēktiesību un vides aspektā un jānodrošina, ka tiem nav saiknes ar politiskajiem vadītājiem vai drošības spēku vadītājiem, kas ir atbildīgi par nopietniem cilvēktiesību pārkāpumiem un Kambodžas opozīcijas izformēšanu un turpmāku apspiešanu, kā arī ar struktūrām, kuras ir šo vadītāju īpašumā vai kuras tie kontrolē, un struktūrām, kas gūst labumu no nelikumīgas mežizstrādes un zemes sagrābšanas;

9. ņemot vērā Kambodžas kā Dienvidaustrumāzijas valstu asociācijas (ASEAN) priekšsēdētājas lomu, aicina ES, dalībvalstis un starptautisko sabiedrību izmantot iespēju izdarīt spiedienu un veikt publiskas darbības ar mērķi sniegt aizsardzību aktīvistiem un cilvēktiesību aizstāvjiem, kā arī atbalstīt politiskās partijas to pūliņos no jauna padarīt pieejamu zināmu daļu politiskās un pilsoniskās telpas, gaidot drīzumā notiekošās pašvaldību vēlēšanas 2022. gada 5. jūnijā un valsts vēlēšanas 2023. gadā; uzsver, ka jaunākie notikumi vēl vairāk mazina Kambodžas valdības uzticamību kā ASEAN priekšsēdētājai un attiecībā uz pozitīvas cilvēktiesību programmas īstenošanu reģionā;

10. atkārtoti aicina Komisijas priekšsēdētājas vietnieku / Savienības Augsto pārstāvi ārlietās un drošības politikas jautājumos cieši uzraudzīt stāvokli Kambodžā, jo īpaši ar mērķi nodrošināt, ka partija "Sveces gaismā" netiek likvidēta ar tikpat absurdiem nosacījumiem kā CNRP;

11. atkārtoti aicina noteikt mērķtiecīgas sankcijas un mudina Padomi pieņemt pret politiskajiem vadītājiem un drošības spēku vadītājiem vērstus ierobežojošus pasākumus, cita starpā ceļošanas aizliegumus un aktīvu iesaldēšanu, kā arī vērsties pret viņu ekonomiskajām interesēm saskaņā ar ES globālo cilvēktiesību sankciju režīmu, lai prasītu atbildību no visām personām, kas ir atbildīgas par nopietniem cilvēktiesību pārkāpumiem un opozīcijas izformēšanu un turpmāku apspiešanu Kambodžā;

12. aicina Komisiju ļoti cieši uzraudzīt gaidāmās vietējās vēlēšanas un būt gatavai izmantot visus pieejamos instrumentus, arī pilnībā apturēt Kambodžas statusu saskaņā ar shēmu "Viss, izņemot ieročus", kā arī piemērot citas sankcijas, ja vēlēšanu novērotāji gūs pierādījumus par negodīgām vēlēšanām;

13. mudina Komisiju visos kontaktos ar Kambodžas valdību uzstāt uz skaidri definētiem cilvēktiesību kritērijiem un šajā rezolūcijā uzsvertos problemātiskos jautājumus iekļaut kā daļu no pašreizējās pastiprinātās sadarbības ar Kambodžas iestādēm, arī attiecībā uz Kambodžas statusu saskaņā ar shēmu "Viss, izņemot ieročus"; aicina Komisiju cieši uzraudzīt situāciju un novērtēt shēmas "Viss, izņemot ieročus" daļējas atcelšanas ietekmi uz visneaizsargātākajām pilsoniskās sabiedrības grupām;

14. aicina Komisiju uzraudzīt visu divpusējo finansiālo atbalstu Kambodžas valdībai un nodrošināt, lai divpusējo finansiālo atbalstu saņemtu Kambodžas pilsoniskās sabiedrības organizācijas un opozīcijas partijas;

15. uzdod priekšsēdētājai šo rezolūciju nosūtīt Padomei, Komisijai, Komisijas priekšsēdētājas vietniekam / Savienības Augstajam pārstāvim ārlietās un drošības politikas jautājumos, ASEAN ģenerālsēdētājam, kā arī Kambodžas valdībai, premjerministram un Nacionālajai asamblejai.